

Tocht 26 : Zondagse verkenning van Haven Noord

Alleen op zondag. Dat is het ordewoord voor deze 'grootscheepse' haventocht want alleen tijdens het weekend valt alle havenactiviteit stil en denderen er geen zware vrachtwagens voorbij. Je volgt in alle rust de Schelde, het Schelde-Rijnkanaal en de talrijke insteedokken maar meestal fiets je tussen brede wegen en het water in. Je beleeft dan zonder voorbijrazend verkeer de oneindige grootsheid van reuzesluizen, haveninstallaties en de mastodonten van de chemische nijverheid. Daartussen zijn de kerktorens van Oosterweel en Wilmarsdonk overeind gebleven.

Fietstocht vanuit Lillo : 55,9 km

Korte tocht: niet mogelijk

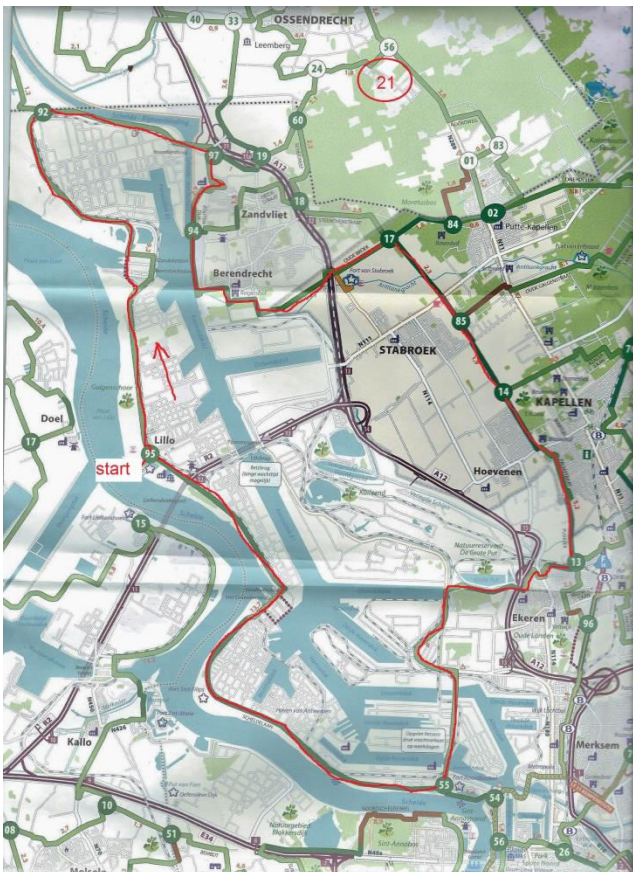
Parkeren: in Lillo-Fort is er ruime parking

Weg: je volgt de Schelde van het Noordkasteel tot de Nederlandse grens. Ook in Stabroek en Kapellen fiets je overwegend verkeersvrij. In de haven en langs de dokken is er op werkdagen druk (vracht)verkeer. Het is aan te raden deze tocht op zaterdag of zondag te doen.

Moeilijkheid: vlak parcours

Fietsnetwerkaart: Fietsnetwerk Kempen

Start: Lillo-Fort in de buurt van kn95

De Oosterweelverbinding is het project om de Antwerpse Ring te sluiten. In het huidige plan (BAM-tracé) van de Vlaamse regering wordt de Expresweg (E34) ter hoogte van Blokkersdijk via een toltunnel onder de Schelde geleid en via bijkomende tunnels onder het Albertkanaal verbonden met de R1 ter hoogte van Merksem en Deurne. Initieel stelde studie bureau BAM voor dit laatste deel een dubbeldeksbrug (de Lange Wapperbrug) voor, maar deze werd in de recentere plannen vervangen door een tunnel. Het project is erg omstreden: verschillende actiegroepen verzetten zich meer dan tien jaar lang tegen het BAM-tracé. In maart 2017 werd echter een historisch compromis

gesloten rond een licht aangepaste Oosterweelverbinding in combinatie met de aanleg van de A102 en een meer gerichte sturing van het verkeer.

Lillo fort kn 95

Lillo bestond oorspronkelijk uit 3 gehuchten waarvan er 2 opgeslokt werden door de havenuitbreiding. Alleen Lillo-Fort is daarvan gespaard gebleven en is een kostbaar kleinood tussen al de industriële havenvestigingen. Het werd in 1579 aangelegd als een militair verdedigingswerk en Spaanse garnizoensplaats. Het heeft zijn 17de eeuwse plattegrond grotendeels behouden maar de huidige gebouwen en vestingbouwresten dateren uit het begin van de 20ste eeuw toen het fort buiten gebruik werd gesteld. Ondertussen ontstond het dorpscentrum met een handvol huizen rond de kerk en het gemeentehuis. Er wonen amper 30 mensen. Het getijdenhaventje werd in 1903 gegraven. Aan het eind van de lange aanlegsteiger naar de Schelde meerde vroeger de veerboot naar Doel aan, maar de overzetsdienst is tijdelijk opgeschort.

kerncentrale Doel 95.....92

Vanaf Lillo-fort kijk je over de schorren heen tegen de twee koeltorens van de kerncentrale van Doel aan die hun stoomwolken de lucht inblazen. De centrale bestaat uit 4 reactoren waarvan de eerste 2 dateren uit 1975. Doel 3 en 4 werden gebouwd in 1982. In november 2015 sloot Electrabel een overeenkomst met de Belgische regering om Doel 1 en 2 de komende 10 jaar open te houden.

Berendrecht en Zandvlietsluis 95.....92

De Berendrechtssluis is een halve km lang, een breedte van 68 m en een diepte van 13,58 m en was daarmee tot 2016 bij de ingebruikname van de Kieldrechtssluis qua volume de grootste sluis ter wereld, zelfs groter dan de sluisen die zich op het Panamakanaal bevinden. Vóór de voltooiing van de Berendrechtssluis in 1989 was haar zustersluis, de Zandvlietsluis de grootste ter wereld.

Schelde-Rijnkanaal 92....97

Het Schelde-Rijnkanaal loopt van Zandvliet naar het Verdrongen Land van Zuid-Beveland en verder door naar het Volkerak. Het is onderdeel van de Schelde-Rijnverbinding, de vaarroute tussen Antwerpen en Rotterdam. Het werd in 1975 geopend en telt 2 sluisen. Ter hoogte van de Noordlandbrug maakt het een haakse bocht naar het westen.

't Blauwe Hoeveke (Zandvliet) 97....94

Deze herberg aan de rand van het dorp is een begrip in de Polder. De zaak gaat meer dan 100 jaar terug in de tijd. Vroeger heette het 'In de Tramstatie', toen de stoomtram er een wissel had. Het café was toen erg populair door de weegbrug vlakbij, waarvan vooral boeren gebruik maakten om bieten, stro, hooi, vlas, graan en aardappelen te wegen. Vijftig jaar geleden kwam er een ander uithangbord toen de familie Schillemans overkwam uit Lillo na de onteigening van hun café-boerderij 'Blauwhoef'. Nu staat de 21-jarige Sofie achter de tapkast, geholpen door haar ouders die ooit een café in Kapellen openhielden. De familie is van plan de familiale, authentieke sfeer in het 'Blauw Hoeveke' te bewaren. En dat merk je wanneer je de gelagzaal betreedt. Er is veel gebruik gemaakt van hout en oude boerenspullen.

't Blauw Hoeveke, Zandvlietse Dorpstraat 81, 2040 Zandvliet, Tel: 03 569 98 66

Zandvlietdorp 97....94

De lichte verhevenheden rond de dorpskom zijn restanten van wallen die de Spaanse generaal Spinoza in 1622 liet aanleggen. De Botermarkt is een ruim, aangenaam plein apart van de kerk. Een gietijzeren waterpomp uit 1868 wordt bekroond met een meisje. Die staat ingebed in een ommuurde tuin.

Reigersbos (Berendrecht) 94.....17

Ten zuiden van de dorpskom dankt het bosrijk gebied zijn naam aan een kolonie blauwe reigers die hier elk jaar in de lente neerstrijken. Kort na WOII was hier de grootste reigerkolonie van het land met meer dan 300 nesten. Nu is de broedkolonie geslonken tot enkele tientallen families.

Antitankgracht 17....85

Dit kanaal is een verdedigingsgracht die tussen 1937 en 1939 gegraven werd rond Antwerpen. Ze moest de haven van Antwerpen beschermen tegen een Duitse inval. Ze verbindt de Schelde bij Berendrecht met het Albertkanaal in Oelegem over een afstand van 33 km. De gracht is zo'n 6 m breed en wordt op regelmatige afstanden bekroond met een fort. Zij moest de Duitse tanks tot staan brengen maar uiteindelijk is ze door de Luftwaffe van geen enkel nut gebleken. Ondertussen is de Antitankgracht geëvolueerd naar een natuurverbindingsgebied, dat meerdere natuurgebieden en bosstroken met elkaar verbindt en zo de migratie van dieren en planten mogelijk maakt.

landschap Stabroek-haven 85.....14

Stabroek heeft zich totnogtoe grotendeels aan de havenexpansie kunnen onttrekken maar heeft toch zijn dorps karakter en landelijk uitzicht moeten prijsgeven. Op vastenavond is er op het dorpsplein gansrijden of ganstrekken geblazen. Het is een ritueel volksfeest waarbij ruiters een vooraf gedode en geprepareerde gans proberen te onthoofden, die boven de weg aan de poten is opgehangen.

café De Neus (Hoevenen) 14....13

Zowel voor een drankje, een snelle hap, lunch of uitgebreid tafelen ben je hier op je plaats. Er is keuze tussen het dagmenu, weekmenu of het suggestiebord. Het terras aan de voorkant ligt niet zo ideaal door het verkeerslawaai van de N111 maar achteraan is er een afgeschermd terras.

Bistro De Neus, Hoozeind 85, 2940 Stabroek, 03 568 89 10, www.deneus-stabroek.be alle dagen open vanaf 11u, op vrij za en zo vanaf 10u

kerkhof Ekeren 13

Aan de rand van Ekeren geeft een indrukwekkend poortgebouw toegang tot de begraafplaats. De velden rondom geven deze plaats een uitgesproken weids karakter. Het oudere gedeelte biedt een grote verscheidenheid aan grafzerken en monumenten. Op het moderne gedeelte vindt je veel stijlvolle zerken zonder opstaande grafsteen terug. Dit geeft deze begraafplaats een apart karakter.

De Put van Ekeren (Ekeren) 13.....55

De 25 ha grote waterplas in het groendomein Muisbroek, gelegen tussen de A12 en het Churchilldok, ontstond in 1930 toen het grote vormingsstation Antwerpen-Noord werd aangelegd. De uitgegraven grond zorgde ervoor dat de het spoorcomplex niet kon wegzakken en het water diende om de stoomlocs te vullen. In en rond de put is ondertussen een uniek stuk natuur ontstaan. Het water herbergt vele inheemse vissoorten en is een welkome rustplek voor waterwild en trekvogels. Maar de diepten zijn vooral aantrekkelijk voor sportduikers want het water is er helder en op de bodem zijn er fossiele schelpen te vinden, waaronder de Sint-Jacobsschelpen en zelfs haaiantanden. Rond de put zijn er 15 ha lig- en speelweiden en zo'n 10 ha is bebost gebied.

kerk van oosterweel 55

Oosterweel was een polderdorp dat in 1900 nog 1000 inwoners telde. Tot het ten prooi viel aan de havenuitbreiding meer bepaald de aanleg van het vijfde havendok in 1960. Op de plaats van het vroegere dorp bevinden zich nu de Antwerpse petroleumdokken. Tot voor de verdwijning was Oosterweel het laagst gelegen dorp van België. In 1900, op het hoogtepunt, woonden er 1075 inwoners. Alleen het kerkje werd gespaard en ligt nu lager dan de opgespoten industriegronden, omringd door hoge bomen. Met het vastleggen van de plannen rond de Oosterweelverbinding, ontstond in de Antwerpse Polder onrust over het voortbestaan van het kerkje. Maar het staat nu vast dat het kerkje de nieuwe Oosterweelverbinding zal overleven.

kerk van Wilmarsdonk 55....95

Net zoals Oosterweel werd dit polderdorp letterlijk opgeslokt door de ongebreidelde havenexpansie. Alleen de gotische toren van de Sint-Laurentiuskerk liet men ongemoeid. En dat levert een hallucinant zicht op tussen havenkranen en hoge stapels containers

windmolen De Eenhoorn 55....95

Deze stenen stellingmolen werd omstreeks 1735 gebouwd en stond tot 1966 in het verdwenen Lillo-Kruisweg. Moleneigenaar David Gijsen noemde hem naar zijn drogisterij 'De Eenhoorn' op de Antwerpse Korenmarkt. Bij de havenuitbreiding kocht de stad Antwerpen de molen en liet hem heropbouwen aan de Scheldelaan.

taverne 't Pleintje 95

Het Havenplein is dé ontmoetingsplek bij uitstek van Lillo-Fort. Op het terras ben je omringd door hoge huizen en de dorpskerk. Maar dat geeft merkwaardig genoeg geen ingesloten gevoel, meer zelfs, het lijkt dat je thuis komt in het hart van een afgelegen dorpje.

't Pleintje, Havenmarkt 6, 2040 Antwerpen, tel. 03.569.90.42, open van 11 tot 21u, di en woe gesl.

Poldermuseum 95

Hier wordt het leven en werken in de polder levendig gehouden. Het is een schatkamer van nostalgie. Reeds meer dan 50 jaar worden gebruiksvoorwerpen, kunstwerken, meubels en werktuigen verzameld die de sfeer oproepen van het leven in de Antwerpse Polder in de vorige eeuw. Ook de overstromingen van 1953 komen aan bod én een originele oven om beschuiten te bakken.

Poldermuseum, Polderstraat 10-16, 2040 Lillo, +32 (0)477 61 84 67 www.poldermuseum-lillo.be , open van april tot november op zon- en feestdagen van 13 tot 18u